

ר' מרדכי נימן בשנותיו האחרונות

ואבינו ר' מרדכי נימן זקן ושבע ימים, ואל הכרם זאל השדה איננו יוצא. בניו ממלאים את כל העבודה, והוא יושב אל דף התלמוד ויתר ספריו, מבלה שעות עם חבריו הוקנים, אך איש זה שהרבה משנותיו בילה במסחר, חי בעיר מעורבת מהרבה לאומים, ומעורה בחיים החברתיים והמסחריים, מדבר בלשון עם ועם, וכל מי שהיה בעיר ההיא, בשמונה שפות שלט — טורקית, יונית, בולגרית, רוסית, גרמנית, ערבית — ולזה היה מוסיף ואומר: גם בתרגום אונקלוס הנני שולט, ובאידיש בוודאי.

אבינו, חסרה לו בעקרון חברת אנשי המסחר ואנשי התורה שהיה רגיל בהם בצעירותו. ועל כן עשה לו לחוק לבקר מדי פעם בפעם בתל-אביב ולבלות בה יום-יומיים, לאגור מעט רוחניות יתרה למען המשיך את החיים השקטים בעקרון שלו.

הוצאות יתרות לא הוציא על תענוגו זה, ניגש היה מעקרון לרחובות אחרי חמור או בעגלה, ושם היתה תחנתו הראשונה.

ברחובות היה יקב ליינ, והיקב משך אותו מאד מאד — אם לא לשתות, הרי לפחות לראות את תעשיית היין. וליקב ברחובות היה עוד כוח מושך — הריהו מנהל היקב, מר אברהם כ"ץ ז"ל, איש בסרביה, מומחה לתעשיית היין, והוא חתנו של ר' מרדכי הוכברג (מחותנו של ר' מרדכי נימן), איש יקר, חרוץ בכל מעשה ידיו, וקשרי ידידות בינו ובין משפחות נימן מזה הרבה שנים, וכדאי הוא להאריך עליו את הדיבור.

אברהם כ"ץ ז"ל גדל יחד עם צעירי משפחת הוכברג ונימן, ובימים ההם מספר צעירי ישראל בארץ נער יספרם והם דבוקים ומחוברים יחד בכל שעת פנאי, בכל חג ומועד, ובבוא אבינו אל יקריו לנוח קצת מדרכו, יקבלו כקבל את אביו בכל הכבוד ובכל השמחה.

אברהם כ"ץ עבד ביקב רחובות עד היסגרו, ואז עבר לקפריסין והתנחל שם תחת הנהלתו של גיסו אברהם יעקב ברגמן שהיה פקיד יק"א בקפריסין, היה שם אכר למופת, נולדו לו שני בנים (אתמר — לקח לאשה את רוחמה בת ר' צבי

הזוכברג, ושמחה) ושלוש בנות (חביבה, עליזה ו"ל — נישאה להרצל בן ר' צבי
הזוכברג — ורות).

עם התפוררות הישוב בקפריסין שב למושבתו ושם אל המסחר פניו.

אבינו אחרי נוחו, היה ממשיך בדרכו לנס־ציונה. שם, בבית בתו וחתנו
צבי הזוכברג, היה רווה נחת. לפעמים לן שם, ולפעמים המשיך דרכו לראשון־לציון.
בראשון־לציון היה לו ידיד מארץ הולדתו, ר' נפתלי הללס, וזה היה מקבלו
בביתו כדיד נעורים, מלינו אצלו והיו מספרים על ימי ילדותם.
מראשון־לציון הדרך ליפו דרך חולות מקוה־ישראל על חמור או על עגלה
איננה רחוקה.

יפו — הרי זה גן עדן. בשוק הכנסיה ((סוג איל דער) הרי מרוכזים רובם
של סוחרי יפו, וכולם מכיריו וכולם ידידיו, ופה הוא רואה את המסחר שעליו גדל
בילדותו, בעיניו. פה הוא שב ומדבר עם אנשי מסחר.
ופה לא רחוק גר הרב קוק עליו השלום ושום טורח לא יקשה על אבינו
מלהפגש עם הרב הנאור הזה, והרבה שיחות יש לו להשיח לפני הרב, וכן לשמוע
ממנו מעט תורה.

כן נהג אבינו בשנותיו האחרונות.

עלית הנוער הראשונה

עלידי ר' מרדכי נימן

אברהם יעקב ברגמן ז"ל ורעייתו בלהה בת מרדכי הוכברג

אברהם יעקב ברגמן ז"ל, נולד בשנת 1872 ונפטר 2.8.1932
אשתו בלהה לבית הוכברג נולדה בשנת 8.5.1877

הוא עלה ארצה עם הנערים שהביא אתו ר' מרדכי נימן. זו עלית הנוער הראשונה לארץ; נתקבל יחד עם חבריו לתלמיד במקוה ישראל, גמר את חוק למודיו אחרי 5 שנים בהצטיינות ונשלח ע"י בית-הספר לצרפת לבית-הספר החקלאי הגדול בצרפת ורסי, למד שם 4 שנים וגמר בהצטיינות. הוא גמר את חוק למודיו בזמן משפט דריפוס, וקבל אות הצטיינות של ברונזה בתור שלישי למצטיינים, ולו היה זה בזמן אחר כי אז היה הראשון במצטיינים. הוא היה היהודי היחיד בבית-הספר.

אחרי גמרו את למודיו בבית הספר בצרפת חזר למקוה ישראל והיה סגנו של נגה, מנהל מקוה. הוא נטע את הפרדס הראשון במקוה ישראל, ועבד במשרת זו 5 שנים.

באותו זמן התאגדו בלונדון 45 משפחות בעלי מלאכה ורצו לעלות לארץ-ישראל להתנחל, אבל רק תחת שלטון האנגלים. שם האגודה „אהבת ציון". ומכיון שארץ-ישראל היתה תחת שלטון התורכים החליטו להתנחל בקפריסין תחת ממשלת

האנגלים, לעת עתה עלו רק 15 משפחות, וכמוכן בזמן קצר כילו את מעט כספם זפנו ליק"א בלונדון בבקשת עזרה. יק"א נענתה לבקשתם ושלחה לקפריסין את ש. וולטר כהן, ממשפחת לורד ליאונל כהן אחד האפוטרופסים של יק"א לבקר את המתישבים ולראות במה אפשר לבוא לעזרתם. וולטר כהן ביחד עם דבוויל, מנהל היעור בקפריסין, בקרו את המושבות בקפריסין וסרו גם לבקור בארץ-ישראל. נגה, מנהל מקוה, העמיד לרשותם את ברגמן ויחד תרו חלקים גדולים בארץ. ברגמן מצא חן בעיני וולטר כהן, ובשובו ללונדון מסר דו"ח על בקורו בקפריסין והציע לשלוח לקפריסין לא רק כסף, אלא אדם אגרונום שידריך אותם בעבודתם ודוקא את ברגמן זה שהוא הכיר. נגה לא רצה לותר על שרותו של ברגמן במקוה ישראל, אך הנהלת יק"א פנתה לנרסיס לוין, פרזידנט יק"א וכי"ח, והוא פקד על נגה לתת לברגמן ללכת לקפריסין לנהל שם את ההתישבות.

באותם הימים היו מורי ופקידי מקוה ישראל, בחופשתם, מבקרים בעמק שושנים, כיום נס־ציונה, בביתו של ר' מרדכי הזכברג, אחד מבוני נס־ציונה וגם ברגמן ביניהם ושם הכיר את בתו בלהה ולפני נסעו לקפריסין התחתנו. בבואו לקפריסין קבל יד רחבה מיק"א והוא יסד עוד שלוש מושבות. המתישבים הצליחו בהתישבותם בהנהלת ברגמן שהיה להם למופת בעבודתו, ומקרה שהיה — וודי גדול ורחב עבר בין הישובים האלה שבקיץ זרמו בו רק מעט מים, אך בחורף היה שוטף על גדותיו וסוחף אתו סחף עשיר בפוריותו, ותעלות היו מעבירות את שטף המים עם הסחף לשדות האכרים. באחד מלילי החורף כששטף הוודי, קם ברגמן ממטתו, עלה על סוסו הזעיק את הפועלים מהסביבה והחל משקה את שדות האכרים — זהו אגרונום, מנהל חקלאי, למופת.

מצבם החמרי של המושבות בקפריסין היה טוב אך חסר להם מרכז חברתי, ובשמעם על הכרזת בלפור וכי ארץ-ישראל עברה להיות מדינה עברית לא רצו להשאיר יותר מנותקים מחברה יהודית, וכך הונח הישוב הקפריסאי, החלק הגדול עלה ארצה. אחרי עזוב רוב המתישבים את קפריסין וברגמן נשאר לנהל מספר קטן של מתישבים, נתנה לו יק"א חוזה של 1000 דונם והוא נהל את נחלתו ואת המתישבים המעטים שנשארו. בשנת 1927 החליטו ברגמן ורעיתו לעזוב את קפריסין ולעלות לארץ-ישראל.

לפיק"א היו בארץ בנס־ציונה שלושה פרדסים ואחד מהם נמכר ע"י יק"א למשפחת ברגמן.

ברגמן, שהיה תלמיד מצטיין, פועל מצטיין ומנהל-פקיד מצטיין, לא יכול היה לעבור יום בלי עבודה במו ידיו כמה שעות ביום, ועכשיו שקבל פרדס לרשותו

לא נת — מעלות הבוקר עד רדת השמש עבד בכל עבודות הפרדס, הן הקלות והן הכבדות, ובחלותו במחלה ממארת לא שם לב למחלתו והמשיך בעבודתו עד ימיו האחרונים.

אשתו בלהה בת ר' מרדכי הוכברג אשה משכילה שולטת יפה בשפת צרפת, לוותה את בעלה בכל עבודותיו ובחזרה לארץ לבית הוריה ומכרה חזרה לעלומיה, למשק ולעבודה אשר כה אהבה, אך ימי אשרם בארץ אבות לא נמשכו. ברגמן שחלה במחלה הממארת נפטר והיא ממשיכה בהנהלת משקם.

ד. ג.